

PETRA STEHLÍKOVÁ

NASLOUCHAČ

PŮVODNÍ ČESKÁ FANTASY Z FASCINUJÍCÍHO TEMNÉHO SVĚTA,
KDE SE NA PRAVDU A NADĚJI TĚMĚŘ ZAPOMNĚLO

HOST

PETRA STEHLÍKOVÁ

NASLOUCHAČ

PETRA STEHLÍKOVÁ

NASLOUCHAČ

BRNO 2016

© Petra Stehlíková, 2016

Cover art © Andrej Nechaj, 2016

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2016 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-761-5 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-762-2 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-763-9 (Formát MobiPocket)

PROLOG

*Amárie – první sklenařské město,
Duvalské pohoří, rok 2346*

Byl to dechberoucí pohled. V tu chvíli jsem litovala, že na světě neexistuje nic, co by tuto vzpomínku uchovalo. Oči-
ma jsem nenasytně hltala stovky svící zářících v pozlacených stojanech. Sál byl tak rozlehlý, že jsem stěží viděla, kde začíná a kde končí. Stěny zdobily obrazy namalované dávnými umělci. Strop se klenul vysoko nad kamennou podlahou. Sluhové v pestrých oblecích v barvách města pobíhali mezi hosty a nabízeli likéry ve zdobených stiklách. Ženy byly zahalené do těch nejkrásnějších rochií, jaké jsem kdy viděla. Jemná látka se kolem nich ovíjela ve změti složitých záhybů a zvýrazňovala jejich křivky. V lesklých dlouhých vlasech měly vpletené ozdoby, štíhlé krky zdobily šperky. Postávaly v hloučcích. Obdivované, dobývané a milované. Bylo jich tolik! Být mužem, nedokázala bych si vybrat.

I přes silné sklo okna jsem slyšela smích. Na tento večer se všichni připravovali dny, možná týdny, napadlo mě. Obdivovala jsem jejich ladné pohyby a gesta. Snažila jsem se vrýt si do paměti vše, co se dělo přede mnou. Na okamžik jsem zavřela oči a zatoužila být jednou z nich. Pro jednou v životě mít krásný účes a lesklé vlasy. Pro jednou v životě nenosit mantii.

Ze snění mě vyrušila Tessa, která se o mě otřela ramenem. Zatímco můj zájem upoutali lidé v sále, ona pohledem visela na stolech nabízejících všemožné lahůdky. Od pečeného masa až po sladkosti. Spoustu z nich jsem v životě neviděla. Okamžitě se mi začaly sbíhat sliny.

„Kdybych si mohla vzít aspoň kousek,“ zaúpěla potichu. „Jenom bych ochutnala. Myslíš, že by jim to scházelo?“

Nescházelo. Věděly jsme to obě. I kdybychom vyjedly celý stůl, pořád by zůstalo dost pro všechny. Třeba pro celé město. Až se mražená jídla roztečou a teplá vychladnou, vyhodí se. Ti za oknem raději plýtvali, než by se slitovali.

Pohládila jsem Tessou po rameni a usmála se do tmy. Oběma nám současně zakručelo v břiše.

„Kdy přijdou?“ vyptávala se, jako bych to mohla vědět.

„Určitě brzy,“ utěšovala jsem ji i sebe. Stály jsme pod okny víc než hodinu a jen díky čirému štěstí nás ještě neobjevila stráž. „Už je hodně pozdě. Určitě každou chvíli dorazí.“

Jakmile jsem tu větu dořekla, v sále to zašumělo a zraky všech přítomných se začaly otáčet směrem, kde se pomalu otevíraly velké dveře. Lidé přestávali dýchat, napřímili se a ustoupili do stran. Já s Tessou jsme se ještě víc přitiskly na okno.

„Nikdy jsem je neviděla!“ zašeptala.

„Ani já ne,“ vrtěla jsem rozrušeně hlavou.

I když město navštívili už tolikrát, nikdy jsem neměla možnost spatřit třeba jen jednoho z nich. Natož všechny pohromadě. Proto jsme dnes, poháněny nepotlačitelnou zvědavostí, s Tessou utekly.

Když vstoupili, úžasem jsme otevřely ústa. Tessa se vedle mě zachvěla a já si všimla, že totéž udělalo i několik z přihlížejících žen.

Dvacet pět urostlých mužů právě vstoupilo do sálu. Oděni do svých uniforem, ověšeni zbraněmi kráčeli ve dvou řadách. V jejich čele pochodoval kapitán.

Zalapala jsem po dechu. Těžké, rytmické kroky bojovníků duněly v nastalém tichu. Všechny zraky v sále se upíraly na kráčející muže, ale ti je neopětovali. Jejich pohledy směřovaly k místu, kde seděl sám faja z Amárie, obklopen svou početnou rodinou.

Když muži dopochodovali až k němu, všichni se naráz udeřili pravicí do hrudi a poklekli na pravé koleno, aby svému hostiteli vzdali úctu. Starý zvyk z minulosti, který si nikdo nedovolil porušit. Okamžik tak setrvali a pak se znovu narovnali.

„Který se ti líbí nejvíc?“ vyzvídala nadšeně Tessa a jen stěží tlumila hlas. Stačilo vidět těch dvacet pět mužů a zapomněla na svůj hlad, bídu i krátký život. Nemohla jsem jí to vyčítat. Cítila jsem se stejně.

Přimhouřila jsem oči a prohlížela si jednoho po druhém. Který z nich by upoutal mou pozornost nejvíc, kdybych mohla stát s ostatními v sále? Nedokázala jsem si vybrat. Hodnotila jsem jejich tváře i těla a pohledem se zastavila na bojovníkovi v čele skupiny. Musel to být kapitán. Kdo jiný by muže vedl? Byl přesně takový, jak ho popsal mistr. Hrdý, nádherný, vysoký. Krátké světlé vlasy, oholená tvář, vysoké lícní kosti. Pohled člověka zvyklého velet. Ovšem ani ten po jeho pravé straně nevypadal špatně. Delší hnědé vlasy se mu na ramenou mírně vlnily a rty se lehce usmívaly. Nebo se mračil? Světlo svíček občas mátl.

„Asi kapitán,“ vydechla jsem nakonec zklamaně, protože zrovna tohoto muže jsem obdivovat nechtěla. Právě

kvůli němu jsem už týden pořádně nespala. Kvůli němu byl mistrův život v ohrožení. A nakonec možná i ten můj.

„Mně se líbí ten na konci. Vidíš?“ ukazovala Tessa drobným ukazováčkem, jemuž jako důkaz prokletí našich lidí scházel poslední článek.

Odvrátila jsem oči od jejího nevyvinutého prstu a zadívala se na bojovníka. Byl... děsivý. Robustní postava se širokými rameny a vypnutou hrudí. Husté černé vlasy spletené do několika copů mu spadaly skoro až k pasu. Oči černé a velké, zčásti ukryté pod širokým obočím. Nos dlouhý, z profilu mírně křivý. Byl krásný a hrozivý zároveň.

Udiveně jsem se otočila k Tesse a chtěla se zeptat, proč si vybrala zrovna jeho, když vtom mě bolestivý úder do zad srazil k zemi.

„Co tady děláte?“ zasyčel strážný a nohou, kterou do mě kopl, zuřivě přejížděl po zemi a snažil se ji očistit. „Zdrhly jste z ghetta! Za tohle budete viset!“

Zatímco mi Tessa pomáhala zpět na nohy, muž v uniformě amarijského palatulu tasil meč a za okamžik se mi přímo před očima objevil ostrý černý hrot. Věděla jsem, že netasil na obranu. Nemohly jsme mu nijak ublížit. Byly jsme jen děti. Jenomže on si chtěl zajistit dostatečný odstup a varovat nás, abychom se k němu nepřibližovaly. Tak moc se nás bál.

„Co si to dovoluujete?“ pokračoval s narůstajícím vztekem. „Jak jste se mohli opovážit tady špehovat, vy špinaví parchanti! Teď se to okno bude muset pořádně umýt!“

Z jeho hlasu číselá nenávisť. Věděla jsem, že kdyby se jedna z nás jen nepatrně pohnula, strážný by nás na místě probodl. Pak by naše mrtvolky spálili a nikdo by neprotestoval.

S vytržštěnýmá očima jsem pozorovala, jak sahá po malé kurpuli, kterou měl zavěšenou na krku, aby svolal ostatní. Nebyl čas zaobírat se následky. Ruka mi bez rozmyšlení vyletěla vzhůru k obličejí a já si strhla voal. Tessa vedle mě vylekaně škytla.

„Omlouváme se, pane,“ spustila jsem a snažila se, aby můj hlas zněl pevně a nechvěl se. Pokoušela jsem se chovat jako lidé v sále. Napřímila jsem se a vypnula hrud', i když jsem se sotva držela na nohou. Strážnému jsem se dívala do očí a neuhýbala pohledem.

Mužova ruka se zastavila uprostřed pohybu.

„Nejsme z ghetta,“ pokračovala jsem, než mě opustí odvaha. „Jen si na něj hrajeme. Neměly jsme to dělat, je nám to hrozně líto!“

K uším mi dolehl další z Tessiných vzlyků. Doufala jsem, že se nezhroutí na zem a všechno neprozradí. Popravili by nás. Neriskovala jsem jen svůj život, ale také život své matky a bratra. Sotva jsem dýchala.

Muž se ke mně naklonil a oči se mu rozšířily. Když ale ani po minutě nenašel nic, co by mé tvrzení vyvrátilo, nenávisť v jeho tváři se změnila v úlek.

„Proboha, děcka!“ vykřikl nakonec hlasem plným paniky. „Co to vyvádíte? Mohl jsem vás zabít! To jsou ale nápa-dy! Z jaké jste rodiny?“

Už jsme nebyly špinaví parchanti. Už nás nechtěl probodnout. Kurpule už se mu zase poslušně houkala na krku. Stačilo mít čistou tvář.

„Prosím, pane, neříkejte to! My už to neuděláme! Slibujeme! Jen jsme je chtěly vidět přicházet. Tolik jsme se na ně těšily!“ Rukou jsem mávla směrem k oknu, za nímž

se slavilo a kde všichni obdivovali dvacet pět nejslavnějších mužů v Duvalském pohoří.

„Na tohle máte ještě dost času,“ káral nás strážný mírně. Když se ujistil, že nejsme ti, za koho nás měl, dech se mu zklidnil a tělo uvolnilo. „Utíkejte domů, než si to rozmyslím!“

Zvedl prst a ukázal směrem pryč od palatulu.

Na nic jsem nečekala a popadla Tessu za ruku. Překvapilo mě, jak moc je chladná. Jako by pouhé setkání se strážným stačilo k tomu, aby z ní začal odcházet život. Její čtyři prsty se mi obtočily kolem zápěstí a o chvíli později jsme uháněly po prázdných setmělých ulicích Amárie. Šťastně, že jsme přežily setkání se strážným, jsme se obě hystericky smály.

„Ilan!“ zalykala se Tessa vedle mě úlevou. „To bylo šílené! Víš, co by se stalo, kdyby zjistili, že máš čistý obličej?“

Věděla jsem to moc dobře. Matka mi to připomínala každé ráno, když jsem se probudila, a stejně tak každý večer, když jsem šla spát. Ji by určitě popravili za lež, které se před lety dopustila, a mě by poslali do jedné z nor.

„Já myslela, že je po nás! Ještě štěstí že nechtěl vidět mě.“

Ano. Bylo štěstí, že můj obličej byl čistý. Bylo štěstí, že nebyl zdeformovaný ani nijak poznamenaný tím, kým jsem byla. Tím ale mé štěstí končilo. Narodila jsem se jako sklenař. Byla jsem nikdo. Nepatřila jsem ani sobě, ani své matce, která mě porodila. Patřila jsem fajovi. A jenom na něm záleželo, kdy a jak zemřu.

Jenomže dnes jsem poprvé uviděla pětadvacítku, aniž mi někdo udělil svolení. Ten pocit svobodné vůle za to stál. Stejně tak pohled na toho, kvůli komu možná zítra zemřu.

I

Když jsem byla malá, matka mi za temných večerů často vyprávěla o tom, kým jsme kdysi bývali. Ležela jsem na slaměném lůžku, držela si její ruku přitisknutou na tváři a hltala každé slovo. Bylo nám zakázáno číst a psát, a tak se historie našeho lidu přenášela ústně z rodičů na děti. Vzpomínky pro nás byly velice důležité. Museli jsme si zapamatovat, že to, co jsme teď, je jen důsledek lidské chamtivosti.

„Všechno, co ti řeknu, si pamatuj, Ilan,“ nabádala mě matka pokaždé tichým hlasem, s tváří ponořenou do stínu. „Pamatuj si i to, co se stane tobě, a pamatuj si to dobře. Všechno ve tvém životě je důležité a všechno má svůj smysl. Život se skládá ze vzpomínek. Z dobrých i ze špatných. Ty dobré si pamatovat chceme, ty špatné se připomínají samy. Když se objeví nějaká špatná, můžeme ji zahnat dobrou. A když myslíme na hezkou, vybaví se ošklivá. A takový je život, Ilan. Vzpomínka střídá vzpomínku. Ty obyčejné postupně vyblednou a ty podstatné s námi zůstávají. Těch hezkých je bohužel vždycky méně. Ale bez vzpomínek, Ilan, bez vzpomínek by nebyl život.“

A matka vzpomínala. Předávala mi jak svoje vzpomínky, tak vzpomínky těch, kteří už mezi námi nebyli. Tak jsem se díky paměti několika generací dozvěděla, že kdysi, před mnoha lety, jeden starý pastýř objevil malý kousek nerostu, z něhož vyzařovalo teplo. Nerosť prodal místním kameníkům. Po mnoha pokusech se zjistilo, že se v něm ukrývá velké množství energie. Kvůli jeho čiré barvě ho nazvali sklenit.

Po energii, kterou sklenit obsahoval, prahl celý svět, a tak se lidé vydávali po stopách pastýře do hor, aby nerost našli. Někteří byli úspěšní, a jiní ne. Ale těm, kterým osud přál a kámen se stal jejich životem, se začalo říkat sklenaři.

Matka vyprávěla, že Amárie, město, ve kterém jsem žila, bylo první svého druhu. Že ho postavili první sklenaři kvůli bohatým sklenitovým dolům nacházejícím se v jeho blízkosti. Že se sklenit posléze stal nejžádanějším nerostem na celém světě a sklenaři nejbohatšími lidmi. Přesto se jejich život na rozdíl od zbytku světa nezměnil. Jako by ustrnuli v minulosti. Obklopeni jednoduchými věcmi, zasvětili svůj život sklenitu.

Říkala, že Duvalské pohoří táhnoucí se od severu k jihu, od jednoho moře k druhému, a nemilosrdně rozdělující dva kontinenty se kdysi jmenovalo Ural a nebylo zdaleka tak dlouhé. Že celý svět zachvátila válka. Lidé umírali a svět stál na pokraji zkázy. Pak kdosi vymyslel zbraň natolik šílenou, že vyhubil nepřátele na druhé polovině kontinentu do posledního. Jenomže ta zbraň nezabila jen lidi. Zabíjela rostliny i zvířata a otrávil vzduch, který se hnal přes pohoří zpátky k nám. Následky přetrvávaly dodnes.

Šedá mračna na druhé straně hor otrávil vše živé, ale nemizela. Držela se nad zemí jako tichý, smrtící svědek lidského pokrytectví.

Zatímco na severu lidé obětovali část pevniny moři, na jihu byl Ural uměle dotvořen, aby kontinenty od sebe navždy oddělil, a přejmenován na Duvalské pohoří. První štít, který lidé postavili na jeho vrcholcích, aby zadržoval otrávený vzduch, byl napájen atomovou energií a představoval velké riziko. Často docházelo k poruchám. Měl natolik velkou spotřebu, že se lidé na celém světě museli uskomnit a energii dostávali na příděl.

Sklenaři se Velké války jako jediní nezúčastnili. Odmítli pomoci oběma stranám. Bohužel jedovatá mračna se nakonec stala hlavně jejich problémem, protože těch pět sklenařských měst, která v té době existovala, se nacházelo hned u štítu. Museli zakročit.

Přestože sklenaři používali k práci dávno zastaralé stroje, dokázali věci, kterých ostatní nebyli schopni. V té době byl jejich objev vnímán jako zázrak. Jeden ze sklenařských brusičů totiž zjistil, že když se dva oválné kusy sklenitu určitým způsobem vybrousí a postaví se od sebe v přesné vzdálenosti, vznikne mezi nimi silové pole natolik silné, že nepropustí vítr, déšť ani vzduch, včetně toho otráveného. A tak vznikl nový štít.

Sklenit se začal těžit ve velkém. V blízkosti nových dolů vznikala další města. Přicházeli noví lidé ochotní žít po staru a odvrhnout věci, které do té doby používali a které jim zjednodušovaly život. Učili se. Někteří se přizpůsobili, jiní se vrátili tam, odkud přišli. Ale důležité bylo, že se řady sklenařů rozrůstaly. Těm důvěryhodným a zdatným

byly předány znalosti o sklenitu i některá z jeho tajemství. A tím největším byla výroba takzvaných turnulů, které vytvářely štít.

Turnuly neboli věže v původním jazyce sklenařů byly dlouhé víc než sto metrů, vyrobené z toho nejkvalitnějšího sklenitu a vybroušené s přesností, jakou nebyl schopen napodobit žádný stroj. Stroje nemají sluch ani cit a práce se sklenitem takové vlastnosti vyžadovala. Jedině tak mohla vzniknout mezi turnuly fereastra čili okno a zabránit jedovatému mračnu proniknout na druhou stranu Duvalského pohoří.

A tak retea, sklenitový štít, nahradila svého atomového předchůdce a stala se další úrovní pohoří. Zdálky byla vidět jen ve chvíli, kdy se ostrých hran turnulů dotklo sluneční světlo. Jako nazlátlé zuby jakési příšery s věčně otevřeným chřtánem polykajícím otrávený vzduch.

„Jenomže věci se nedějí vždycky tak, jak bychom si přáli,“ vyprávěla matka dál. „Když chceme postoupit o krok vpřed, musíme někdy udělat krok vzad. I když je štít naprosto soběstačný, pohlcuje jakoukoliv energii ve své blízkosti.“

Zase tak malá vzdálenost to ale nebyla. V dosahu sto padesáti lornů nefungovalo nic, co bylo poháněné energií. Sklenaři, kteří do té doby využívali energii ze sklenitu ke každodennímu životu, se ocitli ještě dál v minulosti než dosud. Celkem sedmnáct měst postavených u rethey muselo používat svíčky, louče nebo obyčejný oheň, aby se jejich města v noci neponořila do úplné tmy. Od Vortolu po Roghos. Od severu po jih. Životy lidí žijících ve sklenařských městech začaly připomínat doby dávno mrtvých králů. Pracovali v dolech, těžili sklenit, starali se o štít, aby ti v nížinách mohli žít přesně tak, jak byli zvyklí.

Práce v dolech byla těžká. Už od začátku. Sklenit byl zvláštní nerost popírající všechny zákony, které lidstvo znalo a na které spoléhalo. Aby se dal vynést na povrch, musel se nejprve za velice vysokých teplot v hloubi země roztavit. V surovém stavu byl silně jedovatý. Spolu s energií vycházelo z kamene i mnoho jedovatých látek. Při správné teplotě se tyto zplodiny uvolnily a zůstaly jen ty neškodné.

Lidem, kteří dohlíželi na farfurie, pláty zachytávající vše, co nesmělo opustit důl, nebo těm, kteří sklenit těžili, se začalo říkat muntesklenaři – sklenaři z hory. Kvůli jejich bezpečí bylo ustanoveno, že v dolech může sklenař pracovat pouze omezenou dobu. Pět dní po osmi hodinách za měsíc. Ani o hodinu víc. Samozřejmě že za tak těžkou a nebezpečnou práci si sklenaři nechávali dobře zaplatit. Lidé z nížin jim proto začali hanlivě přezdívat muntové.

Celý svět musel každý měsíc sklenařským městům platit za správu štítu vysokou daň. Každé město mělo na starosti určitý úsek a výška daně odpovídala velikosti hlídané části. Jenomže i ten nejmenší poplatek byl pro lidi z nížin nehorázně vysoký. Zatímco se lidé v nížinách museli uskromnit, sklenaři ve svých městech jedli vybrané delikatesy, oblékali se do drahých látek, zdobili se šperky. V žádném z měst nebyla chudinská čtvrť. Lidé z nížin sklenařům začali závidět. Nikoho z nich už ale nezajímalo, že sklenaři své domy i ulice osvětlují svíčkami, jezdí na koních a technologie vyplňující životy lidí z nížin znají jen z doslechu.

Mnohaletá práce v dolech sklenaře dál zocelovala. Přesto se jen někteří z nich rodili se zvláštními dary. Nikdo z vědců nedokázal vysvětlit, jak a proč k tomu dochází.

Nedalo se ani určit, které z narozených dětí bude obdarováno. Příroda si volila sama. O to víc se začaly studovat neprobádané vlastnosti sklenitu.

A tak se stalo, že jeden ze sklenařských vědců učinil převratný objev. Humprey Lutos, zabývající se jedovatými látkami, které se uvolňují při tavení, byl správce farfurie. Jednoho dne si všiml neznámých krystalků růžové barvy, kterým do té doby nikdo nevěnoval pozornost. Tuto látku pojmenoval lutomin. Po mnoha pokusech zjistil, že lutomin dokáže regenerovat lidské buňky na vysoké úrovni. Nadšený, že by mohl prodloužit životy těch, kteří trávili svůj čas hluboko v dolech, oznámil světu svůj objev. Ani ve snu ho nenapadlo, že by tím mohl uvrhnout své lidi do otroctví. Lutomin, ojedinělá a naprosto nenapodobitelná látka, na sebe okamžitě strhl zájem lidí z nížin. Všichni po něm toužili. Tehdejší fajové, regenti sklenařských měst, se ale naprosto shodli. Jednohlasně zamítli možnost vyvážet lutomin do nížin. Bylo uzákoněno, že tato látka bude podávána pouze sklenařům pracujícím v dolech. Od svého rozhodnutí neustoupili. Do jednoho odmítli prodlužovat lidský život a měnit tak zákony přírody.

Spotřeba sklenitu v té době výrazně stoupla. Stále se pro něj objevovala nová a nová využití. Dole v nížinách se zatím ozývaly první nespokojené hlasy. Udržování štítu začalo být pro nížiny příliš nákladné, sklenitu se podle nich nedováželo dost a lutomin byl poslední kapka. Začaly vznikat spory. Vyjednávání mezi faji a zástupci zemí z nížin byla neúspěšná a hádky se vyostřovaly.

„A tak zbytek světa zachvátila další válka,“ poznamenala matka hořce. „Jako by ti z nížin zapomněli na husté

mraky na druhé straně Duvalského pohoří. Jako by je ani nechtěli vidět. Jediné, co je zajímalo, byl dlouhý život.“

Přestože byla sklenařská města dobře ozbrojená i chráněná a bojovalo se na našem území starými zbraněmi, válku jsme prohráli. Sedmnáct sklenařských měst se nikdy nemohlo vyrovnat síle celého světa. Stačilo pár bitev a byli jsme poraženi. Poraženi a zotročeni. Pozemský ráj vystřídal peklo, které přišlo z nížin. Do měst vkráčeli vítězové. Tváře měli lidské, ale duše zvířecí. Vzali nám svobodu, víru i radost. Udělali z nás duchy. Vyhnali nás z našich domovů do míst obehnaných vysokými zdmi, kterým říkali ghetta, a zakázali nám je opouštět. Vzali nám knihy a spálili je. Říkali jsme jim temuti neboli obávaní.

Původní fajové pocházející z nejlepších sklenařských rodin byli popraveni i se svými blízkými a nahrazeni lidmi z nížin. Regentská místa tak zaujali vyhnanci s nevalnou pověstí, kteří byli ochotní obětovat technologické vymoženosti za moc a primitivní přepych.

S novými faji přišla i armáda. Stovky mužů, kteří pomáhali novým vládcům zajišťovat klid. Domy, v nichž sklenaři žili po generace, fajové rozdali lidem z nížin. Sklenaři byli hlídáni a trestáni. Postupně nám vetřelci vzali vše, včetně naší hrdosti.

Muže okamžitě nahnali do dolů na dvanáctihodinové směny. Přestože jsme se snažili upozornit, že tak častý pobyt v dolech je s životem neslučitelný, nikdo nás neposlouchal. Ti, kdo nyní rozhodovali o našich životech, neměli slitovány. A tak jsme začali v těch těžkých podmínkách rychle umírat. Nakonec do dolů musely i ženy a děti. Všechen lutomin se začal odvážet dolů do nížin a nám byl

odepřen. Všechno se obrátilo. Zatímco lidem v nížinách se život prodlužoval, sklenařům se krátil.

Po několika letech si takové zacházení začalo vybírat svou daň. Narodily se první poškozené děti. Deformovaná těla, nebo dokonce chybějící končetiny pomalu začaly být na denním pořádku. Nevyvinutá pohlaví, různé mutace, absence vlasů. Pomalu, ale jistě se z nás stávaly zrůdy. O několik desetiletí později se zdravé děti rodily zřídka. Sklenaři vymírali. A tak se objevily první mantie, obleky halící naše znetvořená těla od hlavy až k patě, včetně voalů zakrývajících obličej. Lidé z nížin žijící ve sklenařských městech tak skryli svůj zruďný čin, aby se na něj nemuseli dívat.

Tento oblek se stal neodmyslitelnou součástí našeho světa. Museli jsme skrývat svá poničená těla a tváře za každých okolností. V zimě, v horku i v dešti. Nošení mantie začalo být povinné. Měly téměř jednotný vzhled, lišily se pouze barvami a někdy i stříhem, aby se poznalo, z kterého ghetta pocházíme.

Nicméně lidé z nížin si začali uvědomovat, co způsobili. Sklenaři vymírali, ale lutominu nebylo dost ani pro nížiny. Do sklenitových dolů tedy začali posílat vlastní lidi. Od souzence na smrt. Bohužel jejich těla nebyla tak odolná jako naše a oni umírali po pár týdnech.

Tehdejší fajové všech sklenařských měst se sešli, aby tíživou situaci vyřešili. A co se zrodilo v hlavách těch, kteří uprchli ze svého světa, kde neznamenal nic, aby zde vládli? Začali nás pěstovat. Chovali nás jako dobytek. Zatímco v nížinách lidé museli udržovat porodnost na určité hranici, sklenařské ženy byly nuceny родit co nejvíc.

Pokud měla žena na těle deformace, které se netýkaly pohlaví, měla naději, že ji do dolů pošlou až ve čtyřiceti. Pokud pohlaví neměla v pořádku, v deseti letech šla pracovat s ostatními. Z minulosti se vědělo, že takové ženy nikdy neměly potomky. S muži to bylo podobné. Když byl schopen plodit, do dolů šel až ve třiceti.

Čisté děti byly vzácností, a tak se jim dostávalo určitých výhod. Pokud se dítě narodilo zdravé a do pěti let se u něho neobjevily příznaky nějaké choroby, mohlo jít pracovat do domu některého z valonů, pánů starajících se o ghetta. Když mělo opravdové štěstí, skončilo v palatulu samotného faji, kde mohlo vést slušný život. Pokud z něho vyrostl silný muž, mohl dokonce vstoupit do místní armády. Jen modrá páska na krku byla důkazem jeho původu.

Pokud se jednalo o dívku, ke všemu pohlednou, v patnácti letech ji odvedli do jedné z nor. Nory vznikly až po příchodu nových fajů. Ženy tu spaly za peníze s cizími muži. Lidé z nížin se za taková místa styděli, proto je často skrývali ve sklepích. A my jsme jim začali říkat nory.

Život v noře se jen stěží dal nazvat jednodušším. Dívka se stala pouhou hračkou v rukách vojáků a cizích mužů. Většinou se její mrtvola našla pohozená u cesty jen pár let poté, co byla odvedena. Modrá páska na jejím krku znamenala, že viníka nikdo nikdy nepotrestá ani nebude hledat. Přesto nory pro mnoho sklenařských žen představovaly úlevu. Bylo jen pár možností, jak se vyhnout tolik obávané práci v dolech. Jednou byla zdravá tvář a tou druhou dar, který se vyskytoval jen u pár vyvolených.

Zatímco lidé z nížin bydleli v jakýchsi vysokých hrana-
tých domech, jejich města byla osvětlená dnem i nocí, létali

na podivuhodných strojích a žili mnoho let, sklenáři pracující v dolech se dožívali nejvíce čtyřiceti. Žili jsme v chatrčích, kterým se říkalo koliby, v zápachu táhnoucím se na lorny daleko, s nedostatečným přídělem jídla.

Zatímco lidé z nížin měli hřbitovy, kam ukládali k věčnému spánku ty, které milovali, my jsme své nejdražší páli-li na hranicích. Neexistovala výjimka. Pro sklenáře nebylo dost místa na zemi ani v ní. Ohně smrti hořely ve sklenářských ghettech nepřetržitě. A do takového světa jsem se narodila.

II

Narodila jsem se v měsíci silných dešťů jako matčino čtvrté dítě. Tenkrát přelo nepřetržitě několik dní a slunce zůstávalo schované kdesi vysoko nad temnými mraky. Voda se nezadržitelně valila po amarijských ulicích a zaplavovala vše, co jí stálo v cestě, včetně našich kolib. Všichni se snažili zabránit tomu, aby se zatopily doly, ve kterých jsme pracovali a umírali, ale které nás na těch pár let našeho života živily. Byly to těžké dny.

Má matka strávila celou noc v bolestech na starém stole a ženy, které jí pomáhaly, stály po kolena ve vodě. Na svět jsem vykoukla chvíli před rozbřeskem. Matka mi často vyprávěla, že můj první výkřik přivolal slunce a zastavil déšť. Jakmile jsem se přihlásila o slovo, veškeré běsnění ustalo. A to byl možná důvod, proč se má matka rozhodla riskovat životy nás všech. Nevěřila v žádného lidmi vymyšleného boha. V ten den ale uvěřila, že dostala znamení.

Když mě ženy omyly, přinesly mě matce ukázat. Celou tu dobu ležela v napětí a nedovolila svému unavenému vědomí, aby ji byl jen na chvíli opustilo. Tak moc mě toužila vidět.

„Hedo,“ šeptala bati Lena, sousedka, která mě jako první vzala do rukou. „Má všechny končetiny.“

Ostatní ženy se kolem nás shlukly a v bledém ranním šeru si mě prohlížely. Jemně se mě dotýkaly, obracely mě a důkladně zkoumaly.

O nějakou dobu později, když se můj křik ztišil, mi spočítaly prsty na nohách i na rukách. Prohlížely mi oči, ústa a hlavně pohlaví. Na mém těle nezbylo místo, kam by se nepodívaly.

„Nenašla jsem jedinou vadu,“ ozvala se znovu Lena. „Je zdravá, ale je to děvče.“

„Neraduj se předčasně,“ upozornila ji Matye, stařena, která v našem ghettu pomáhala snad každé rodičce. „Vada se může projevit v dalších letech. Nebyla by první ani poslední.“

Matka mě opatrně vzala do náruče a přitiskla si mě na hrud'. „Ne,“ vzdychla. „Je dokonalá a zůstane dokonalá.“

„Neupínej se k tomu, Hedo,“ odrazovala ji Matye od radosti. „Nerada bych, abys byla...“ Větu nedořekla. Ostatní ženy ji umlčely pohledem, stejně jako má matka. Přestože Matye měla s novorozenaty nejvíc zkušeností, její názory teď žádná z nich poslouchat nechtěla. Všechny se jen chtěly radovat ze zázraku.

„Co uděláš?“ vyptávala se vzrušeně Arleta, matčina sestra a má pokrevní matusa neboli teta. Oči všech přítomných žen se tázavě stočily k matce. „Zítra přijde faja. Musíš mu říct, jaké dítě se ti narodilo.“

Má matka byla velice hrdá žena. V rozhodnutích, která činila, byla neoblomná. Svírala mě pevně v náručí a hleděla na mou tvář. Pak mi jemně pohládila tmavé vlásky a zdvihla oči k Arletě. I když byla k smrti vyčerpaná, v pohledu měla odhodlání.

„Nemusím,“ odtušila sotva slyšitelně, přesto pevně.

Mezi ženami to zašumělo a slova se ujala opět Matye.

„Hedo!“ oslovila mou matku káravě. „Zahráváš si se svým i s jejím životem. A stejně tak s našimi, když se někdo z nich dozví, že jsme byly u porodu.“

Matka odmítavě zavrtěla hlavou a položila mě zpět na stůl. Kroutila jsem se, vrtěla a stahovala na sebe veškerou pozornost.

„Pošlou ji do nor!“ zasyčela nenávistně. „Je to moje jediná dcera. Do nor nepůjde! Na to je příliš krásná. Já jim ji nedám.“

Útlá Lenina ruka stiskla matce rameno. „Nebude muset nosit mantii. Bude se tam mít líp...“

„A jak jsi na tohle přišla?“ osopila se na ni matka a sousedčinu ruku setřásla. „To říkají ONI, že je o naše dcery postaráno! Už bych ji nikdy neviděla! A moc dobře víš, jak většina z nich skončí! Nechci, aby mi jednou přinesli její pomlácenou mrtvolu s tím, že ji můžu spálit. Moje dcera bude mít lepší život! Opravdu lepší.“

Nastalo přemýšlivé ticho. Zatímco se den projasňoval a světlo se vkrádalo malým oknem dovnitř, má matka hořečně přemýšlela.

„Musíš se rozhodnout, Hedо,“ naléhala na matku Matye, když se ticho i pruh ranního světla nebezpečně prodloužily. Nervózně sledovala blížící se ráno a rukou si třela puchýř na bradě, důkaz, že se její čas na tomto světě chýlí ke konci. „Ráno přijde faja. Bude chtít vidět svoje dítě. Bude se ptát!“

Matka se nade mnou sklonila a opřela se lokty o stůl, až mě celou zakryla.

„Faja ví, že se mělo narodit dítě. Ví, že dnes v noci. Ale nedozví se jaké. Řeknu mu, že je to chlapec a narodil se

poškozený,“ oznámila matka nahlas své rozhodnutí. Pak se zase narovnala, aby čelila námitkám.

„To nemyslíš vážně!“ vyjekla jako první Arleta. „Odsoudíš ji k práci v dolech! Odsoudíš ji na smrt! V norách může mít štěstí, ale jakmile jednou vkročí pod zem...“

„Do dolů ji pošlou až v deseti letech,“ upozornila ji matka klidným hlasem. „Do té doby něco vymyslím.“

„A co?“ nedala se Arleta.

„Ještě nevím. Musím na to nejprve přijít.“ Matka leda byle pokrčila rameny, znovu mě vzala do náručí a políbila na čelo. „Budeš jiná,“ šeptala mi a přitom se kolíbala ze strany na stranu. „Tvůj život bude jiný než ten náš, to ti slibuju. Jsi příliš krásná a dokonalá, než abys takhle trpěla, moje malá fetito. Jednou nám pomůžes.“

„Tvůj první syn Odon se taky narodil čistý,“ připomněla jí zlostně Matye. Ani jedné z žen se nelíbilo, co matka zamýšlí udělat s mým životem. Žádná s jejím rozhodnutím nesouhlasila. „Přivykl životu v domě faji. K nám se nehlásí, stydí se za nás. Kdys ho naposledy viděla? Kdy ti poslal něco k jídlu, Hedo? No řekni!“

Jenomže matka ji neposlouchala. Hlavu měla přitisknutou k mému tělíčku a pobrukovala si starou ukolébavku.

„Ona bude jiná,“ šeptala mezi slovy písně. „Ona pochopí.“

Pak mě zabalila do kusu hadru a položila na své slaměné lůžko. Pobrekávala jsem a vrtěla se jako každé jiné dítě. Jako dítě, které ještě nepochopilo, že na tomto světě není pro jeho křik místo. Jako dítě, které ještě neví, že si navlékne nenáviděnou mantii a obličej si zakryje voalem.

III

Matka svá slova dodržela.

To ráno, kdy se faja z Amárie přišel podívat na svůj nový přírůstek, matka už klečela před kolibou. Tichými slovy fajovi sdělila, že se narodil chlapec, který má na těle rozsáhlé deformace včetně obličeje a pohlaví, tudíž nebude schopen mít děti. Musela mít strach. Ani si nedokážu představit, jak moc se musela třást, když největší lež svého života pronášela. Vždyť obelhávala samotného faju! Přesto dokázala být přesvědčivá a nezavdala mu žádný důvod k pochybnostem.

Můj otec se jen ušklíbl a plivl před matku. Ani se na mě nepodíval. Nenahlédl pod látku s roztřepenými okraji, pod kterou jsem byla ukrytá. Neověřil si pravdivost matčina tvrzení. Ostatně neměl důvod, protože matka mě odkázala k brzké smrti.

„Takže půjde do dolů,“ utrousil znechuceně, napůl odvrácený. Vyšívavý kapesník si tiskl pod nos a obličej mu brunátněl nedostatkem vzduchu, jak moc se snažil vyhnout zápachu z ghetta.

„Ano, pane,“ souhlasila matka s předstíranou pokorou. Každý v našem ghettu věděl, jak moc faju nenávidí. „Určitě to pro vás udělá rád.“

To bylo všechno, co si ti dva lidé, kteří spolu měli dítě, řekli. Jen pár vět. Za víc jsem nestála. Hned poté můj otec odešel a matku dalších několik let nenavštívil ani ji nepovolal k sobě do palatulu. Amarijský regent pro mě nikdy otcem nebyl. Vždycky jsem o něm smýšlela jen jako o fajovi, vetřelci a tyranovi.

Zákon ve sklenařských městech povoloval fajům až deset žen a má matka byla právě tou desátou. Přesto jsme žili v bídě a hladověli.

Fajova první žena pocházela z dobré rodiny v nížinách. Děti, které spolu zplodili, měly právo po fajovi dědit a ucházet se o titul amarijského regenta. Tato žena požívala veškerých výsad, které jí její prvenství poskytovalo. Byla paní toho největšího a nejhonosnějšího palatulu v Amárii. Za fajovy nepřítomnosti přecházel titul regenta i veškeré pravomoci na ni. A paní z Amárie vládla nelítostnou rukou. Nenáviděla sklenaře tak, jak jen nenávidět lze. Když faja odjel, přibývaly nesmyslné popravky sklenařů. Proslýchalo se, že kdyby měla možnost, vyhladila by nás. Tak moc nás nesnášela. Naštěstí se faja z Amárie příliš často nevzdaloval.

Druhá a třetí žena měly menší práva. Byly podřízené první ženě a příkazy dostávaly od ní. Nicméně faja rozporu mezi svými ženami nesnášel, a tak se všechny snažily mezi sebou vycházet. Synové druhé a třetí ženy mohli vstoupit do armády a velet. Jejich dcery měly velkou šanci na dobrý sňatek. Když byly opravdu krásné, mohly se stát i první ženou jiného faji. Druhá a třetí žena mohly doprovodit svého muže do společnosti a stát po jeho boku.

Čtvrtá, pátá a šestá žena řídily chod celého palatulu. Dohlížely na služebnictvo, staraly se, aby všude bylo čisto, ustlané postele, bohatá večeře v přesný čas, a v případě,

že měl faja návštěvu, staraly se i o její pohodlí. Tyto ženy propouštěly i najímaly sluhy a vyplácely jim plat. Jejich synové rovněž mohli vstoupit do armády, ale nemohli velet a dcery se stěží provdaly do lepších rodin.

Fajova sedmá žena měla na starosti součty sklenářů v našem ghettu. Každý měsíc kontrolovala, kolik dětí se narodilo a v jakém stavu. Aby se regentovi zavděčila, všechno si pečlivě zapisovala. Pokud faja se stavem nebyl spokojený, začal s popravami. Aby nás donutil navyšovat počty sklenářů, zabíjel ty nejstarší. Děti fajovy sedmé ženy měly tytéž možnosti jako děti tří předchozích.

Osmá a devátá žena sdílely práci v domě se služebnictvem a jejich děti tu práci zastávaly rovněž.

Desátá žena mohla faju spatřit jen příležitostně. Většinou se jednalo o ženu z velice nízkých společenských vrstev, která ho zaujala výraznou krásou. Taková žena neměla do palatulu přístup. Faju nemohla na veřejnosti oslovit. Když její krása odkvetla a faja ztratil zájem, většinou končila chudá a bezmocná. Její děti musely tvrdě pracovat. Této ženě se vlastně ani fajova žena říkat nedalo. Jenomže nikdy předtím se nestalo, že by se desátou ženou stala sklenařka.

Heda, má matka, se narodila čistá a plodná. V průběhu let se u ní neobjevily žádné choroby postihující sklenáře. Byla naprosto zdravá a dokonalá. A ke všemu krásná. Měla dlouhé, světle hnědé vlasy, čistou pleť, krásnou postavu a oči šedé jako nebe před bouřkou, což dodávalo jejímu obličejí odhodlaný výraz. Sledovali ji několik let. Faja z Amárie si jí všiml, když ji měli odvést do jedné z nor. Tenkrát jí bylo pouhých patnáct let a byla skoro ještě dítě. Nicméně faju, který rád krotil jiné bytosti včetně

lidí, zaujala natolik, že porušil všechna dosud uznávaná pravidla a vzal si ji za ženu. Byl to přece faja největšího sklenařského města! Mohl cokoliv. Toužil zjistit, co vznikne, když někdo dokonalý jako on, někdo, kdo pravidelně užívá lutomin, zplodí dítě se sklenařkou. A jeho zvědavost měla být brzy ukojena.

Po devíti měsících matka porodila zdravého chlapce, kterého pojmenovala Odon. Ani na něm se v průběhu dalších let neobjevily žádné vady. Přestože byla matka fajovou ženou, stále byla sklenařkou, a tak dál žila v ghettu v jedné z mnoha kolib. Ovšem nemusela nosit mantii, voal ani modrou pásku. Alespoň jednu výsadu svým sňatkem získala. Za pět let jí byl Odon odebrán. Stráže ho odnesli do palatulu a předali na výchovu cizím lidem. Matce bylo útěchou, že mohl pít čistou vodu, jídlo dostával třikrát denně a alespoň dvakrát za týden maso. Matka ho měla možnost vídat jednou za měsíc. Bylo to ve stejný den, kdy si ji faja povolával do palatulu, aby splnila své manželské povinnosti. Nikoho nezajímalo, jak moc trpěla pokaždé, když Odon předávala zpátky do cizích rukou. Nikdo se nesmíloval, když ji Odon volal a bránil se. Ovšem nejhorší den pro matku nastal, když se bránit přestal. Příště její návštěvu dokonce odmítl. Matka marně postávala celý den u zadních dveří. Netrvalo dlouho a Odon z jejího života zmizel úplně. Zavrhl sklenaře, vstoupil do armády, nosil modrou pásku, bojoval za lidi z nížin. Pro matku to byla nepřekonatelná bolest. I když věděla, že se mu daří a těší se dobrému zdraví, nemohla mu odpustit, že se stydí za svůj původ.

Přestože matka dostávala od Odonova narození větší příděl potravy, faju nenáviděla čím dál víc. Po Odonovi

přišli další synové. Nejdřív to byl Fedor a o tři roky později Gedeon. Bohužel ani jeden z nich nebyl zdaleka tak dokonalý jako matčin prvorozený. Fedorova tvář byla už od narození zjizvená a nikdy mu nenarostly vlasy. Deformace na jeho těle byly rozsáhlé. Ani jeden z nich nemohl mít děti. Faja zuřil. Bezcitně nechal sedmou ženu, aby si poctivě zapsala mé bratry do své velké knihy a tím zpečetila jejich osud.

„Chovají nás, jako bychom nebyli ani lidi,“ nadávala často matka a plivala směrem k palatulu, když se ujistila, že ji nikdo nevidí.

Fedor byl o patnáct let starší než já. Do dolů šel pracovat v deseti letech, aniž matka mohla jakkoliv zasáhnout. Gedeon na tom byl stejně. Matka jen mohla přihlížet, jak své vlastní děti posílá na smrt.

Já jsem přišla na svět náhodou, když se faja opil a v podroušeném stavu si na matku vzpomněl. Matka mi o té ostudné chvíli nikdy nevyprávěla, ale důležité bylo, že jsem se za pár měsíců narodila. Byla jsem zdravá a má matka po krutých zkušenostech lépe připravená.

Pojmenovala mě Ilan.

Jako čtvrtý syn desáté ženy faji z Amárie jsem neměla žádná privilegia a můj život směřoval k práci v dolech. Všechno bylo předem naplánované. Sedmá žena si mě zaznamenala jako každé jiné sklenařské dítě v ghettu, pečlivě zapsala všechny mé vady, které jí matka vyjmenovala, a přiřadila mě k muntům, abych od deseti let pracovala v dolech. Stejně jako mí dva bratři. Jen několik zasvěcených, včetně mé matusy Arlety, znalo pravdu. Matka si ale byla jistá jejich mlčením.

A tak jsem začala nosit mantii a voal.

Jako dítě jsem je nesnášela a voal se snažila strhnout pokaždé, když se matka nedívala. Nenáviděla jsem tu masku z tvrdé kůže, kterou jsem si musela každý den přetahovat přes hlavu. Vztekala jsem se pokaždé, když jsem musela nadzdvihnout malou záklopkou zakrývající ústa. Když jsem se do malého otvoru pod ní snažila strčit nějaké jídlo, polovina té chabé stravy mi vypadla. O oblek jsem zakopávala a v horkých dnech se mi v něm špatně dýchalo, takže jsem se z něj neustále pokoušela vykroutit. O to úzkostlivěji mě všichni hlídali.

Jak jsem rostla, matka u mě hledala nějaký dar. Odmítala se smířit s myšlenkou, že jsem se narodila zdravá jen náhodou. Sledovala mě. Každý večer mi natírala tělo výtažkem z listů terélie, která hojně rostla v ghettech. Pečlivě mě prohlížela a neustále se vyptávala na mé pocity.

Její otázky mě postupně začaly obtěžovat. Dokonce jsem občas i nevrle odsekávala. Nakonec se ale dar přece jen projevil. Bohužel tato šťastná a tolik očekávaná novina byla zastíněna smutnou událostí.

Toho dne se Fedor vrátil z dolů podpírán o tři roky mladším Gedeonem. Byl natolik vyčerpaný, že sotva pletl nohama. Mezi dveřmi padl matce do náručí. Spolu s mladším synem ho odvezla na lůžko, a když mu svlékla mantii, vykřikla zděšením. Jeho zubožené tělo bylo plné krvavých boláků. Nakonec přinesla misku s vodou, nasypala do ní listy terélie a začala bratrovi rány vymývat. Děla-la to takhle každý den, aby alespoň trochu ulevila svým synům od bolesti. Ten večer se ale bratrovi věnovala důkladněji. Její pohyby byly pomalé. Fedora se sotva dotýkala. Matčin obličej toho večera vypadal popelavější a bratrovo

tělo zuboženější, než jsem kdy viděla. Stála jsem nad nimi a bála se dýchat.

I když Fedorovi bylo pouhých dvacet let, nevydržel tolik jako ostatní. Narodil se příliš slabý. Nikdy pořádně nevyrostl. Posadila jsem se k jeho hlavě a přikládala mu studené obklady na rozpálené čelo. Fedor blouznil a šeptal, ale nerozuměla jsem jedinému slovu. Svíral mou ruku a občas na mě pohlédl.

„Už bude dobře, můj milý. Za chvíli to skončí,“ šeptala matka chvějícím se hlasem.

Pofňukávala jsem, ale nebrečela. Matka si to nepřála.

Nad ránem to už matka nevydržela. Fedor umíral a bylo nutné rozhodnout, jak odejde z tohoto světa. Buď v bolestech, nebo v pokoji. A matka přes obtížnost té volby rozhodla.

„Zajdi pro pasarelu,“ nakázala tvrdě Gedeonovi.

Všimla jsem si, jak sebou bratr trhl. Pasarely byly jedny z obdarovaných sklenařek. Ale takový dar se objevoval málokdy. Byly to léčitelky, i když dnes se jejich dar používal pro ty, kteří svou bitvu o život prohráli. V původním jazyce to znamenalo lávka. Pasarela převáděla umírající a ulevovala jim od bolesti. Ale nikdy předtím jsem žádnou neviděla. Ještě nikdy jsme ji nepotřebovali.

Když mi došlo, co má matka v úmyslu, začala jsem brečet.

„Třeba se vzpamatuje!“ bránil se Gedeon. „Dej mu ještě chvíli!“

„Gedeone,“ vzdychla matka vyčerpaně. „Myslíš, že bych to udělala, kdybych byla přesvědčená, že je naděje? Myslíš, že bych nechala zemřít vlastního syna? To si vážně myslíš?“

Dlouze si s Gedeonem hleděli do očí, potom bratr sklonil hlavu a šel vyhledat pasarelu.

Stiskla jsem zuby a snažila se potlačit vzlyky. Fedor už nevnímal. Jeho tělo se zmítalo bolestí a lesklo potem. Z ran se mu valila tmavá krev a kolibu naplnil zápach hnisu.

Pasarela přiložila oválný čirý kámen na Fedorovo tělo. Matka stála nad ní, zatímco já jsem se tiskla k jejím nohám. Gedeon seděl na zemi a tvář měl položenou na předloktí. Občas mu unikl sten a občas se zachvěl, ale snažil se nerozptylovat léčitelku při práci. Sám nakonec uznal, že není jiná možnost.

Pasareliny ruce objaly zvláštní kámen a kolibu zalil horký vzduch. Za okamžik krev z ran přestala proudit, napětí ve Fedorově obličejí povolilo a jeho dech se uklidnil.

„Uzdravil se,“ šeptala jsem vzrušeně. Pasarela mě ale bohužel rychle o mé nadšení připravila:

„Neuzdravil, Ilan,“ zachroptěla. „Tohle nedokážu ani já. Tohle je viáta,“ ukázala na kámen spočívající na bratrově hrudi. „Je to čirý sklenit. Nikdo z těch zrudů neví, že ho máme. Jinak by nám ho vzaly. Je to dokonalý kámen. Skrze viátu dokážu odejmout z těla bolest způsobenou sklenitem. A dokážu i něco vyléčit. Ale takhle velká zranění ne. Nezastavím umírání, naopak ho urychlím. Ale umírající má aspoň možnost se rozloučit.“

„Jak dlouho?“ ptala se matka třesoucím se hlasem.

Pasarela pokrčila rameny. „Pár hodin. Zemře ráno. Nejpozději před polednem. Víc nevydrží.“

Naposledy se podívala na toho, koho svěřila smrti, otočila se a zanechala nás o samotě. Všichni jsme se shlukli

kolem Fedora a čekali. Za chvíli se jeho oči otevřely a on se nepatrně usmál.

„Takhle to bude lepší,“ zašeptal. Věděl, že umírá. Věděl, že tu byla pasarela a s bolestí mu vzala i několik hodin života. V té chvíli jsem si uvědomila, jak moc nenávidím doly. Jak moc nenávidím faju a celé tohle město. A že ze všeho nejvíc nenávidím lidi z nížin, kteří nám tohle udělali.

Tiskli jsme se s bratrem k sobě a já jsem na chvíli usnula na jeho horkém rameni. Chtěla jsem alespoň ještě cítit jeho teplo, než mě navždy opustí.

Teprve svítalo, když mě probudil zvláštní zvuk. Jako kdyby nějaká žena zpívala vysokým hlasem a neměla potřebu se nadechnout. Táhlý tón poletoval vzduchem, neviditelný a neuchopitelný, a pak zesílil. Prudce jsem se zvedla a střetla se s matčiným pohledem. Oči měla rudé a skelné. Držela Fedora za ruku, tiskla si ji ke tváři a líbala konečky nevyvinutých prstů.

„Slyšíš?“ zašeptala jsem do šera.

„Co?“ otázala se matka apaticky.

„Zpěv,“ odpověděla jsem a rozhlížela se kolem sebe v naději, že uvidím, čím hlas to je. „Krásný zpěv.“

V tu chvíli ranní klid protrhl ostrý zvuk kurpulí. Dlouhé písňaly zavěšené na hradbách ohlašovaly, že sklenitový štít je narušený a je nutné okamžitě vyměnit poškozený turnul.

„Ona ji slyší, matko,“ dolehl ke mně slabý hlas. „Ona slyší reteu!“

Pohlédla jsem dolů a zjistila, že se bratr usmívá. Vypadal tak šťastně. Očima jsem vyhledala matku, ale ona se na mě nedívala. Shlížela na bratra a po pohublých tvářích

se jí koulely slzy. Ta slova stála Fedora jeho poslední dech. Na popraskaných rtech mu dosud hrál slabý úsměv.

Z matčiných úst vyšel pouze jediný sten, ale tak silný, až jsem se otrásla. Do toho jediného výkřiku vložila celou svou bolest ze ztráty syna. Syna, kterého nedokázala ochránit a kterému nedopřála lepší život. Syna, kterého milovala.

IV

Fedorovo tělo bylo spáleno následujícího dne ráno.

Postávali jsme s Gedeonem, matkou, matusou Arletou a Tessou před malou hranicí a sledovali, jak zbytky mého bratra mizí v plamenech.

Faja nepřišel. I když to byl Fedorův otec, tento syn pro něho nic neznamenal. Byl jen záznamem v objemné knize fajovy sedmé ženy a pracovní silou, které vypršela životnost. Ani můj nejstarší bratr Odon, kterého jsem znala pouze z vyprávění, se pohřbu nezúčastnil.

Pamatuji si, že jsem brečela. A hodně. I když jsem byla ještě malá, uvědomovala jsem si, že Fedora už nikdy nevidím. Voal jsem měla zmáčený od slz. Věděla jsem, že mi bude scházet jeho pohlazení, když se vracel z dolů. Stejně tak noci, kdy jsem se k němu tulila, abych se zahřála. V záplavě vzlyků jsem si vybavila matčina slova a snažila se uchovat si Fedorův úsměv, když umíral. Matka měla pravdu. Pamatovat si bylo důležité. Stejně jako to, že vzpomínka na bratrův poslední úsměv je to jediné, co mi nikdo nevezme.

Jedinou známkou matčina žalu bylo to, jak silně mi svírala ruku. Nenosila voal ani mantii. Nosila svou vlastní

masku. Rty přísně semknuté a obličej bez výrazu, aby nikdo neuhodl, co cítí.

Té noci mi matka dovolila, abych spala s ní na lůžku a mohla se vyplakat z bratrovy smrti. Chtěla, abych se alespoň trochu vyspala. Hned druhý den mě totiž odvedla k našemu gurovi.

Slovo gura v jazyce původních sklenařů znamenalo ústa, což bylo velice výstižné. On jediný totiž mohl fajovi předkládat prosby sklenařů z našeho ghetta. Pro nás byl opravdovým fajou právě on. Ne ten, který si ten titul přivlastnil a žil v palatulu. Ale ten, který s námi sdílel náš život, bydlel v kolibě a byl jedním z nás. Každé ghetto mělo takového guru. Sklenaři si k němu chodili pro rady, řešili u něho své spory. Gura byl jediný, kdo uměl číst a psát.

Gura Elmar byl nejstarším mužem v našem ghettu. Bylo mu sedmdesát dva let a v dole nikdy nepracoval, neboť jeho tvář byla čistá. Neoblékal mantii, ale stému, jakýsi kabát s rukávy. Vlasy měl delší a prořídle, oči schované za víčky, jako by se odmítal dívat na svět kolem sebe.

Pamatuji si, že jsem postávala v malé místnosti a sledovala, jak se matka s gurou radí. Seděli u starého stolu a z dřevěných misek popíjeli apu, vodou ředěné kozí mléko.

„Slyšela štít dřív, než zahoukaly kurpule,“ říkala zrovna matka. „Slyší ho, rozumíš? Umí naslouchat! Tahle vlastnost je u žen velmi vzácná.“

Jelikož Elmar věděl o všem, co se v jeho ghettu dělo, a sklenaři k němu chovali opravdovou důvěru, znal i mé tajemství.

„Jsi si jistá?“ vyptával se Elmar matky znovu s pohledem upřeným na mě.